

Szkolnictwo zawodowe w Gdańsku.

Cele, wyzwania i kierunki rozwoju.

Aktualną sieć placówek oświatowych w Gdańsku współtworzy 165 samorządowych szkół i przedszkoli różnego typu. Tę barwną mozaikę na społecznej mapie miasta w znacznym stopniu wzbogacają szkoły specjalizujące się w szkolnictwie zawodowym skupione w 14 podmiotach: Zespół Szkół Kreowania Wizerunku, Państwowe Szkoły Budownictwa, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 1, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 2, Szkoły Ekonomiczno-Handlowe, SOiT Conradinum, Zespół Szkół Energetycznych, Zespół Szkół Łączności, Zespół Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich, Zespół Szkół Morskich, Zespół Szkół Architektury Krajobrazu i Handlowo-Usługowych, Zespół Szkół Specjalnych nr 1, Zespół Szkół Specjalnych nr 2, Zespół Szkół Samochodowych. Każda z nich na swój unikatowy sposób stara się sprostać aktualnym potrzebom edukacyjnym, jak i wynikającym z realiów otaczającego je świata. Mimo szczególnych wyzwań, przed którymi stanęliśmy w roku 2020 nie zaprzestały wspólnego budowania gdańskiego motto edukacyjnego, którym jest „Szkoła i przedszkole współpracy”. Warto przyjrzeć się głównym problemom, wyzwaniom i wyznaczonym celom rozwoju gdańskiego szkolnictwa zawodowego, które w znacznej mierze mogą być diagnozą kondycji tego filaru edukacji w całym kraju. Poniższa analiza została oparta przede wszystkim na danych opisujących działanie szkół samorządowych, gdyż to właśnie one pozwalają samorządom w pełnym stopniu wpływać na politykę oświatową w tym obszarze.

1. Szkolnictwo zawodowe w Gdańsku – oferta

Kształcenie zawodowe to ważny element gdańskiej edukacji. Absolwenci szkół zawodowych wchodzą na rynek pracy z doświadczeniem zdobytym podczas staży i praktyk, co znacząco zwiększa ich szanse na znalezienie zatrudnienia. Kluczowym w odpowiedzi na pytanie o stan szkolnictwa zawodowego wydaje się szczegółowa analiza oferty edukacyjnej realizowanej w tym obszarze. W Gdańsku oferta skierowana do kolejnych roczników absolwentów szkół podstawowych jest stale rozwijana.

W obecnym roku szkolnym 2020/2021 w Gdańsku w zakresie placówek samorządowych funkcjonuje 13 techników, 10 branżowych szkół I stopnia, 2 szkoły branżowe specjalne I stopnia, 2 szkoły przysposabiające do pracy i 5 szkół zawodowych organizujących kwalifikacyjne kursy zawodowe (w tym 1 szkoła specjalna). W technikach i branżowych szkołach I stopnia kształci się łącznie około 8000 uczniów.

<i>Zawody szkolnictwa branżowego przyporządkowane do branż kluczowych na podbudowie szkoły podstawowej</i>			
Organ prowadzący: Miasto Gdańsk			
Lp.	Branże kluczowe	Nazwa szkoły	Zawód
1.	branża audiowizualna (AUD)	Zespół Szkół Kreowania Wizerunku	fotograf
2.	branża budowlana (BUD)	Państwowe Szkoły Budownictwa	betoniarz-zbrojarz, cieśla, dekarz, monter izolacji budowlanych, monter izolacji przemysłowych, monter sieci i instalacji sanitarnych, monter stolarki budowlanej, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, murarz-tynkarz, technik budownictwa, technik budowy dróg, technik geodeta, technik inżynierii sanitarnej, technik renowacji elementów architektury, technik robót wykończeniowych w budownictwie
		Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 1	technik inżynierii środowiska i melioracji

3.	branża chemiczna (CHM)	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 2	technik analityk, technik ochrony środowiska, technik technologii chemicznej
4.	branża drzewno-meblarska (DRM)	Państwowe Szkoły Budownictwa	stolarz, technik technologii drewna
5.	branża ekonomiczno-administracyjna (EKA)	Szkoły Ekonomiczno-Handlowe	technik ekonomista, technik rachunkowości,
6.	branża elektroenergetyczna (ELE)	SOiT Conradinum	technik chłodnictwa i klimatyzacji, technik elektryk, technik urządzeń dźwigowych
		Zespół Szkół Energetycznych	elektryk, technik elektryk, technik energetyk, technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej
7.	branża elektroniczno-mechatroniczna (ELM)	Zespół Szkół Energetycznych	elektronik, technik elektronik
		SOiT Conradinum	mechatronik, technik mechatronik
		Zespół Szkół Łączności	technik automatyk, technik elektronik, technik robotyk
8.	branża fryzjersko-kosmetyczna (FRK)	Zespół Szkół Kreowania Wizerunku	fryzjer, technik usług fryzjerskich
9.	branża handlowa (HAN)	Szkoły Ekonomiczno-Handlowe	technik handlowiec
10.	branża hotelarsko-gastronomiczno-turystyczna (HGT)	Zespół Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich	kelner, kucharz, pracownik obsługi hotelowej, technik hotelarstwa, technik usług kelnerskich, technik żywienia i

			usług gastronomicznych
		Zespół Szkół Morskich	technik hotelarstwa
		Zespół Szkół Architektury Krajobrazu i Handlowo- Usługowych	technik organizacji turystyki
		Zespół Szkół Specjalnych nr 1	pracownik pomocniczy gastronomii, pracownik pomocniczy obsługi hotelowej,
		Zespół Szkół Specjalnych nr 2	pracownik pomocniczy gastronomii
11.	branża mechaniczna (MEC)	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 1	mechanik-monter maszyn i urządzeń, technik spawalnictwa
		SOiT Conradinum	technik mechanik
		Zespół Szkół Samochodowych	technik mechanik
		Zespół Szkół Specjalnych nr 1	pracownik pomocniczy mechanika, pracownik pomocniczy ślusarza
12.	branża motoryzacyjna (MOT)	Zespół Szkół Samochodowych	blacharz samochodowy, elektromechanik pojazdów samochodowych, lakiernik samochodowy, mechanik motocyklowy, mechanik pojazdów samochodowych, technik pojazdów samochodowych
13.	branża ogrodnicza (OGR)	Zespół Szkół Architektury Krajobrazu i Handlowo- Usługowych	ogrodnik, technik architektury krajobrazu

14.	branża poligraficzna (PGF)	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 1	technik procesów introligatorskich
		Zespół Szkół Architektury Krajobrazu i Handlowo-Usługowych	technik reklamy
		Zespół Szkół Specjalnych nr 2	operator procesów introligatorskich
15.	branża przemysłu mody (MOD)	Zespół Szkół Kreowania Wizerunku	krawiec, technik stylisty, technik przemysłu mody
16.	branża rolno-hodowlana (ROL)	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 2	technik weterynarii
17.	branża spedycyjno-logistyczna (SPL)	Zespół Szkół Morskich	magazynier-logistyk, technik eksploatacji portów i terminali, technik logistyk, technik spedytor
18.	branża spożywcza (SPC)	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 2	cukiernik, piekarz, technik technologii żywności
		Zespół Szkół Specjalnych nr 2	cukiernik,
19.	branża teleinformatyczna (INF)	Zespół Szkół Łączności	technik informatyk, technik programista, technik teleinformatyk
		Zespół Szkół Energetycznych	technik informatyk, technik programista
20.	branża transportu drogowego (TDR)	Zespół Szkół Samochodowych	kierowca mechanik
21.	branża transportu wodnego (TWO)	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 1	monter kadłubów jednostek pływających
		SOiT Conradinum	technik budowy jednostek pływających
		Zespół Szkół Morskich	technik mechanik okrętowy, technik

			nawigator morski, technik żeglugi śródlądowej
--	--	--	---

W roku szkolnym 2021/2022 planowane jest utworzenie około 2500 miejsc w klasach pierwszych kształcących w około 85 zawodach, wśród których pojawią się również nowe, takie jak: technik robotyk i technik dekarstwa. W ramach dotychczasowych zawodów wprowadzono innowacje pedagogiczne: technik grafiki i poligrafii cyfrowej z elementami reklamy, technik mechatronik – programowanie robotów, technik mechanik – projektowanie 3D, technik elektryk – instalacje przemysłowe i na jednostkach pływających.

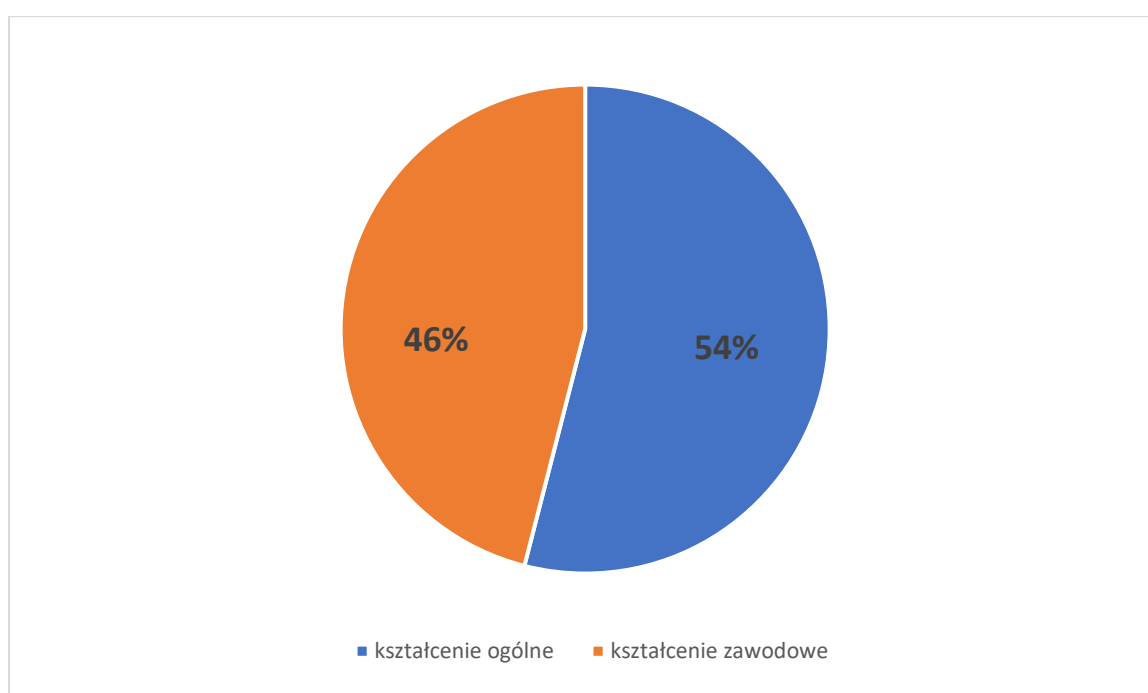
2. Wyniki rekrutacji – analiza porównawcza.

Jednym z pierwszych aspektów weryfikujących stopień dopasowania przygotowanej oferty edukacyjnej jest analiza corocznych wyników rekrutacji do szkół ponadpodstawowych.

Typ szkoły	Liczba przyjętych ogółem	Liczba przyjętych z Gdańska	Liczba przyjętych z innych miast
Liceum ogólnokształcące	2198	1550	648
Technikum	1444	922	522
Branżowa szkoła I stopnia	404	301	103
razem	4046	2773	1273

Łączna liczba miejsc	4 795
licea ogólnokształcące	2 474
technika	1 814
szkoła branżowa I stopnia	507

% udział przyjętych do liczby miejsc	
licea ogólnokształcące	45,84 %
technika	30,11 %
szkoła branżowa I stopnia	8,43 %
wolne miejsca	15,62 %

Kształcenie zawodowe to ważny element gdańskiej edukacji. To nie tylko nauka teorii, ale przede wszystkim praktyczna nauka zawodu. Z prowadzonych przez szkoły badań losów absolwentów jasno wynika, że są oni, zarówno absolwenci techników, jak i szkół branżowych dobrze przygotowani do wejścia na rynek pracy. Długoletnim celem było doprowadzenie do równowagi zarówno w ofercie samych szkół zawodowych, jak i w wynikach rekrutacji na linię kształcenie ogólne – kształcenie zawodowe. Dziś niemal co drugi uczeń wybiera ścieżkę kształcenia zawodowego. Jest to możliwe również dzięki podejmowanym działaniom promocyjnym, które ukazują realny obraz tej formy kształcenia: nowoczesnego, dającego doskonały start w dorosłe życie. Gdańsk promuje ofertę szkolnictwa zawodowego poprzez

wydarzenie „Gdański Tydzień Zawodowca” – chcemy w ten sposób odczarować mit szkoły zawodowej. Pokazać, jak szeroka i atrakcyjna jest oferta naszych techników i szkół branżowych, zaprezentować rozwijającą się infrastrukturę szkół. Jest to również okazja, aby poznać pracodawców, którzy ściśle współpracują ze szkołami, przygotowując do wykonywania zawodu swoich przyszłych pracowników. Na skutek reformy „gimnazjalnej” dziś niezwykle istotne jest współdecydowanie o wyborze szkoły przez rodziców młodszych niż kilka lat temu absolwentów. To właśnie z myślą o nich co roku odbywają się w Gdańsku tzw. Targi szkół zawodowych. Ostatnie takie wydarzenie miało miejsce w siedzibie Międzynarodowych Targów Gdańskich w marcu 2020 r.

W ramach „Gdańskiego Tygodnia Zawodowca” planujemy corocznie wiele wydarzeń: targi gdańskich szkół zawodowych, dni otwarte poszczególnych szkół, konsultacje ze specjalistami Centrum Rozwoju Talentów oraz galę, podczas której specjalną nagrodę „Pracodawca przyjazny gdańskiej szkole zawodowej” otrzymają te firmy, które w ramach swojej działalności szczególnie nacisk kładą na współpracę ze szkołami zawodowymi, ukierunkowują kształcenie zawodowe na innowacyjne rozwiązania techniczne i technologiczne, a także wzmacniają spójność kompetencji absolwentów z oczekiwaniami pracodawców.

3. Szkolnictwo zawodowe w Gdańsku – infrastruktura

Dzisiejszy nowoczesny obraz szkół zawodowych w Gdańsku możliwy jest tylko dzięki ogromnemu wysiłkowi inwestycyjnemu Miasta, wspomaganego w dużym stopniu przez środki unijne. Szczególne znaczenie w tym procesie odegrały projekty zintegrowane w ramach realizacji przedsięwzięcia strategicznego „*Kształtowanie sieci szkół zawodowych w regionie*”. Istotne jest jednak, iż szkoły zawodowe, podobnie jak pozostałe ze 165 gdańskich samorządowych przedszkoli i szkół nieustannie korzystają z możliwości unowocześniania bazy edukacyjnej w oparciu o środki pochodzące z budżetu Miasta. Tylko na modernizację i wymianę sprzętu komputerowego w pracowniach szkolnych w ostatnich 5 latach wydano ponad 5,5 mln złotych co wraz z funkcjonującą od 7 lat Gdańską Platformą Edukacyjną pozwoliło na sprawne wdrożenie procesu zdalnej nauki w dobie zagrożenia epidemicznego.

„Gdańsk miastem zawodowców - rozwój infrastruktury szkół zawodowych: budowa, rozbudowa, przebudowa oraz wyposażenie obiektów szkół zawodowych w Gdańsku”

Całkowita wartość przedsięwzięcia to ponad 65 mln zł, z czego 34 mln zł pochodzą z Funduszy Europejskich. Realizacja projektu ma na celu podniesienie standardu w dotychczasowej infrastrukturze budowlanej szkół oraz zoptymalizowanie kształcenia uczniów przy zachowaniu pełnej integracji z dotychczasowym zapleczem edukacyjnym, w takich branżach jak: transport, motoryzacja, elektronika czy budownictwo. Nowoczesne wyposażenie ma wpływ na lepsze przygotowanie młodych ludzi do wykonywania zawodu i dostosowania się do wymogów rynków pracy. Projekt obejmuje 9 jednostek oświatowych: Szkoły Okrętowe i Techniczne Conradinum, Zespół Szkół Samochodowych, Zespół Szkół Łączności, Państwowe Szkoły Budownictwa, Zespół Szkół Energetycznych, Zespół Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich, Zespół Szkół Architektury Krajobrazu i Handlowo-Usługowych, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 2 w Gdańsku.

„Gdańsk miastem zawodowców - podniesienie jakości edukacji zawodowej”

Całkowita wartość przedsięwzięcia to ponad 13 mln zł, z czego ponad 11 mln zł pochodzi z Funduszy Europejskich. Celem projektu jest zwiększenie szans na zatrudnienie absolwentów gdańskich szkół zawodowych. W efekcie realizacji projektu powstało Centrum Rozwoju Talentów (obecnie jednostka Gdańskiego Urzędu Pracy). Planuje się także objęcie wsparciem uczniów i nauczycieli szkół zawodowych, w tym m.in.: 134 nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu uzyska kwalifikacje lub nabędzie większe kompetencje, 2750 uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego skorzysta ze staży/praktyk zawodowych. Działania prowadzone są w 9 jednostkach oświatowych: Zespół Szkół Morskich, Szkoły Okrętowe i Techniczne Conradinum, Zespół Szkół Samochodowych, Zespół Szkół Łączności, Państwowe Szkoły Budownictwa, Zespół Szkół Energetycznych, Zespół Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich, Zespół Szkół Architektury Krajobrazu i Handlowo Usługowych, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 2 w Gdańsku.

4. Budowa oferty – współpraca z pracodawcami.

Bezczelowe jest budowanie nowoczesnej oferty kształcenia zawodowego w oderwaniu od potrzeb rynku pracy, tj. wsłuchania się w głos samych pracodawców. To właśnie przed samorządem często stoi konieczność znalezienia właściwych rozwiązań na bolączki niedoskonałego systemu przepisów oświatowych. Przy standardowym podejściu do potrzeb rynku pracy ich zaspokojenie będzie możliwe najwcześniej po upływie średnio 5-6 lat. Przy dzisiejszej dynamice zmian technologicznych i potrzeb zmieniającego i rozwijającego się świata jest to okres zbyt długi. Tym bardziej ogromnego znaczenia nabiera praktyczna nauka zawodu oparta o współpracę z przedsiębiorcami, innowacyjność w edukacji i stałe unowocześnianie infrastruktury szkolnej.

Już same przepisy oświatowe wymuszają na dyrektorze szkoły współpracę z pracodawcami. Dzieje się tak chociażby przy procedurze wdrożenia nowego zawodu. Dyrektor szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe, z wyjątkiem szkoły artystycznej, w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę ustala zawody, w których kształci szkoła, po: uzyskaniu pozytywnej opinii wojewódzkiej rady rynku pracy o zasadności kształcenia w danym zawodzie zgodnie z potrzebami rynku pracy, uzyskaniu pozytywnej opinii w sprawie uruchomienia nowych kierunków kształcenia od Powiatowej Rady Rynku Pracy w Gdańsku oraz nawiązaniu współpracy odpowiednio z pracodawcą, którego działalność jest związana z danym zawodem lub branżą, w ramach umowy, porozumienia lub ustaleń.

Na tym nie kończy się oczywiście aktywność szkół aktywnie walczących o pozyskanie nowych uczniów i budujących jak najnowocześniejszą ofertę edukacyjną. Gdańskie szkoły zawodowe współpracują z ponad 400 pracodawcami w zakresie kształcenia zawodowego praktycznego i praktyk zawodowych, umów o współpracy i klas patronackich. Zawierana umowa patronacka z pracodawcą oprócz obowiązkowej realizacji praktycznej nauki zawodu obejmuje również następujące obszary wsparcia kształcenia w zawodzie zgodnie z najnowszymi trendami i potrzebami rynku: doposażenie branżowej bazy dydaktycznej szkoły, doskonalenie branżowe kadry pedagogicznej, doskonalenie branżowej wiedzy i umiejętności uczniów w ramach wspólnie uzgodnionych programów i projektów, współfinansowanie i współpraca partnerów przy organizacji konkursów/turniejów/olimpiad, wsparcie stypendialne najlepszego ucznia, podejmowanie wspólnych działań promocyjnych. Dodatkowo współpraca z pracodawcą polega w szczególności na: tworzeniu klas patronackich, przygotowaniu propozycji programu nauczania zawodu, realizacji kształcenia zawodowego, w tym praktycznej nauki zawodu,

organizacji egzaminu zawodowego, realizacji doradztwa zawodowego i promocji kształcenia zawodowego.

Jednym ze stałych już elementów współpracy Gdańska z pracodawcami jest organizacja wspomnianego już konkursu „Pracodawca przyjazny gdańskiej szkole zawodowej” (w tym roku odbędzie się 7 edycja tego zainicjowanego przez Prezydenta Pawła Adamowicza konkursu). Celem konkursu jest promocja kształcenia zawodowego, wzmocnienie współpracy pomiędzy pracodawcami i szkołami zawodowymi. Jednym z niezwykle istotnych aspektów tej corocznej gali jest prezentacja laureatów przez samych uczniów poszczególnych szkół, w tym również placówek kształcenia specjalnego.

5. Poszerzanie oferty – Branżowe Szkoły II Stopnia

Zupełnie nowym elementem stale rozwijającej się sieci kształcenia zawodowego staną się już wkrótce branżowe szkoły II stopnia. Zapotrzebowanie na tego typu formę kształcenia dowodzi w jakimś stopniu rosnącej popularności tej ścieżki edukacyjnej. W Gdańsku kształcenie w branżowej szkole II stopnia planujemy rozpocząć się z dniem 1 września 2021 r. w dwóch szkołach: Państwowe Szkoły Budownictwa im. prof. Mariana Osieckiego w zawodach: technik technologii drewna (na podbudowie zawodu stolarz) i technik robót wykończeniowych w budownictwie (na podbudowie zawodu monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie); Zespół Szkół Kreowania Wizerunku w zawodzie: technik usług fryzjerskich (na podbudowie zawodu fryzjer)

Ważnym czynnikiem, który wpłynął na podjęcie takiej decyzji w Gdańsku było jasne stanowisko organu prowadzącego, który wskazał, iż konieczne jest wcześniejsze zbadanie zapotrzebowania na rynku pracy na absolwentów tych zawodów poprzez uruchomienie min. rok wcześniej samodzielnych kwalifikacyjnych kursów zawodowych w zakresie kwalifikacji wspólnej dla zawodu nauczanego w branżowej szkole I i II stopnia.

6. Kształcenie specjalne – wejście na rynek pracy.

Konieczność pełnej diagnozy umiejętności i potrzeb uczniów jest konieczna na każdym etapie edukacyjnym, w każdym typie placówki oświatowej. Jednak, podobnie jak w wielu innych aspektach, również w tej dziedzinie kształcenie zawodowe rządzi się własnymi prawami. Przed kadrą tych placówek nie tylko konieczność zapewnienia, jak najdalej idącego indywidualnego

wsparcia, ale również dbałość o zapewnienie, jak najlepszych warunków przyszłego wejścia na rynek pracy. Tendencję w obszarze kształcenia specjalnego pokazują poniższe zestawienia:

typ szkoły	liczba uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego w oddziale					% uczniów z orzeczeniem do wszystkich uczniów	Wzrost/ spadek
	integracyjnym	specjalnym	ogólnodostęp	Razem			
				2019/2020	2018/2019	2019/2020	
przedszkole	22	80	119	221	183	3,3	↑
"0" w szkole podstawowej	37	0	68	105	66	4,2	↑
szkoła podstawowa	639	313	600	1 552	1 228	5,4	↑
liceum ogólnokształcące	34	0	57	91	58	0,9	↑
technikum	19	0	67	86	60	1,3	↑
branżowa szkoła I stopnia	0	171	22	193	119	12,3	↑
razem	751	564	933	2 248	1 854	4,0	↑

Rodzaj niepełnosprawności	SP	LO	Tech	Br Sz I st	Łącznie 2019/2020	Łącznie 2018/2019	Wzrost / spadek
z więcej niż 1 niepełnosprawnością	279	7	5	49	340	290	↑
niewidomi	0	2	0	0	2	2	0
słabowidzący	108	15	13	3	139	197	↓
niesłyszący	4	3	0	0	7	5	↑
słabosłyszący	99	17	11	2	129	33	↑
niepeł. intelektualna w stopniu lekkim	269	0	4	133	406	285	↑
niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym / znacznym	95	0	0	0	95	148	↓
niepełnosprawność ruchowa w tym afazja	343	13	23	2	381	285	↑
niedostosowanie społeczne	6	1	0	2	9	9	0

zagrożenie niedostosowaniem społecznym	261	10	9	5	285	219	↑
autyzm w tym zespół Aspergera	232	32	27	1	292	183	↑
razem	1 696	100	92	197	2085	1586	↑

Odnoszą się one do wszystkich typów gdańskich placówek oświatowych. Niemniej jednak, część z nich specjalizuje się wypracowywaniu bardzo indywidualnych rozwiązań zapewniających jak najlepsze wejście na rynek pracy swoim absolwentom. W szkołach, takich jak Zespół Szkół Specjalnych nr 1 i Zespół Szkół Specjalnych nr 2 niezwykle istotne jest budowanie ścisłej współpracy z pracodawcą otwartym zarówno na kształcenie, a w przyszłości również zatrudnienie młodzieży niepełnosprawnej. Dodatkowym wyzwaniem, które stoi przed obszarem kształcenia specjalnego jest właściwa ścieżka edukacji ustawicznej, nieustannego stymulowania i indywidualnego wykorzystania talentów chociażby dorosłych osób z autyzmem. Szczególne doświadczenie w tej dziedzinie ma gdańskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 1.

7. Doradztwo zawodowe w świetle przepisów a realia oświatowe.

Zarówno budowa koncepcji funkcjonowania i rozwoju placówki oświatowej, jak i kształtowanie jej oferty edukacyjnej na kolejny rok szkolny wymaga odpowiedzi na przynajmniej dwa podstawowe pytania. Na ile opracowana wizja odpowiada potrzebom rynku pracy, ale też czy uda się pozyskać zainteresowanie absolwentów szkół podstawowych, a pośrednio również ich rodziców. Niezmiernie ważnym elementem wsparcia środowiska edukacyjnego w tym zakresie staje się właściwa i skuteczna realizacja doradztwa zawodowego, skutecznie diagnozującego talenty i uzdolnienia każdego dziecka od najmłodszych lat. Niestety podobnie, jak w przypadku innych obszarów edukacyjnych również tutaj wyzwaniem jest dostęp do w pełni wykwalifikowanej kadry. Zgodnie z przepisami oświatowymi w przypadku braku doradcy zawodowego zadania, oprócz prowadzenia zajęć z zakresu doradztwa, realizuje wskazany przez dyrektora szkoły nauczyciel, w tym nauczyciel wychowawca opiekujący się oddziałem, pedagog lub psycholog.

Właściwe funkcjonowanie systemu doradztwa zawodowego opiera się oczywiście na przepisach oświatowych. Wynikają z nich chociażby wymagania kwalifikacyjne stawiane

przed nauczycielami doradztwa zawodowego. Jednak jednym z głównych wyzwań staje się właściwe sieciowanie i wymiana doświadczeń pomiędzy osobami pełniącymi funkcje doradców zawodowych. Bez ich ścisłej współpracy nie jest możliwe budowanie spójnej polityki edukacyjnej dla danego obszaru, jako całości. Taki system w województwie pomorskim współtworzy Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku, jak również gdańskie Centrum Rozwoju Talentów. Oddolne inicjatywy w tym zakresie wspiera również unikalna w skali kraju Kreatywna Pedagogika, poprzez budowę we współpracy z Inkubatorem Starter sieci przedsiębiorczych nauczycieli.

Podjęmowane działania dotyczą zarówno skutecznego dotarcia do młodszych uczniów, na jak najwcześniejszym etapie edukacyjnym i właściwego kierunkowania ich rozwoju, ale też wsparcia przyszłych absolwentów szkół średnich w skutecznym wejściu na rynek pracy. Konieczne jest praktyczne nauczanie w zakresie tworzenia CV, zakładania własnej firmy i wielu innych czynności praktycznych, na które w toku realizacji regularnej podstawy programowej może nie być czasu.

Osobną ścieżką wsparcia dla uczniów są oczywiście gdańskie Poradnie psychologiczno-pedagogiczne: PPP Nr 1 - Gdańsk Wrzeszcz, ul. Obywatelska 1, PPP Nr 3 - Gdańsk, ul. Wałowa 21, PPP Nr 4 - Gdańsk Zaspą, ul. L. Krzemienieckiej 1, PPP Nr 5 - Gdańsk Morena, ul. Związku Jaszczurczego 4, PPP Nr 6 - Gdańsk Przeróbka, ul. Lenartowicza 21, PPP Nr 7 - Gdańsk Wrzeszcz, ul. Traugutta 82.

Jak w tym obszarze wyglądają realia i największe wyzwania? Po pierwsze konieczne jest szybkie stworzenie systemowych rozwiązań w tym zakresie na poziomie wojewódzkim. Główny nacisk musi zostać położony na komunikację pomiędzy instytucjami doradców zawodowych oraz dalszą promocję doradztwa zawodowego. Już dziś niestety dostępne etaty specjalistów z zakresu wsparcia psychologiczno – pedagogicznego są wykorzystywane na działania inne niż doradztwo zawodowe, a wynikające z specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów.

W ślad za poradnikiem przygotowanym przez jedną z gdańskich poradni należy wskazać, iż projektowane rozwiązania powinny zmierzać do tego, aby dać możliwość uczniom rozsądnego wyboru zawodu w oparciu o trzy czynniki:

a) dokładne poznanie siebie, własnych zdolności i umiejętności, zainteresowań, ambicji, zasobów, ograniczeń i ich przyczyn

b) wiedzę na temat wymagań i warunków sukcesu, zalet i wad, wynagradzania, możliwości i perspektyw związanych z wykonywaniem określonego rodzaju pracy

c) logiczne rozważenie zależności pomiędzy dwoma powyższymi czynnikami.

8. Wyzwania obszaru – kadra pedagogiczna

Jednym z głównych wyzwań, przed którymi stoi cała oświata w naszym kraju, ale w mojej ocenie obszar kształcenia zawodowego w szczególności, jest dostęp do wykwalifikowanej, gotowej na zmiany kadry pedagogicznej. Potrzebę tę widać dużo wyraźniej właśnie w tym obszarze rynku edukacyjnego, ponieważ, jak żaden inny podlega on nieustannej transformacji, aby nadążyć za ciągłymi zmianami samego rynku pracy. Na ten moment w placówkach samorządowych w Gdańsku zatrudniono bez pełnych kwalifikacji ponad 270 nauczycieli. Co trzeciego z nich właśnie w jednej ze szkół zawodowych. Podobnie statystyki obrazują liczbę nauczycieli emerytów przedmiotów zawodowych zatrudnionych w gdańskich szkołach zawodowych. Na dzień dzisiejszy jest ich aż 79. W chwili obecnej szczególne trudności są ze znalezieniem nauczycieli przedmiotów zawodowych: technik architektury krajobrazu, technik reklamy, technik organizacji turystyki, teoretyczne przedmioty zawodowe, informatyka, rachunkowość, ekonomia, pracownia robotyki, przedmioty mechaniczne, elektryczne, chłodnictwo i klimatyzacja, budowa jednostek pływających, bazy danych, grafika komputerowa i aplikacje internetowe, sieci komputerowe, nowoczesne technologie, praktyka zawodowa, obsługa sieci szerokopasmowych, logistyczno-spedycyjnych, zawodowe samochodowe, przedmioty mechaniczne.

9. Wyzwania obszaru – dyrektorzy szkół.

Na koniec warto oddać głos samym dyrektorom poszczególnych szkół, których poprosiliśmy o wskazanie największych wyzwań stojących przed tym obszarem w perspektywie najbliższych lat. Warto przeanalizować, jak oni sami widzą największe problemy i potrzeby kierowanych przez nich szkół. Oto najczęściej pojawiające się wskazania (cytowane bez dodatkowych komentarzy):

- *znalezienie kompetentnych i zaangażowanych fachowców do nauki przedmiotów zawodowych, którzy poza wyższym wykształceniem mają uprawnienia pedagogiczne i chcą pracować w szkole,*

- *podczas pandemii Covid-19 realizacja praktyk dla uczniów technikum (ograniczenia-niemożność pełnej realizacji praktyk u pracodawców, gdy szkoły branżowe mogą odbywać praktyki normalnie...co przerzuca ciężar finansowy na organ prowadzący, a faktyczną realizację praktyk na szkołę-nauczycieli),*
- *dla branży HO-GA-TUR najważniejsze będzie wyjście z kryzysu i odbudowanie funkcjonowanie hoteli, restauracji,*
- *ściśła współpraca z pracodawcami - m.in. zatrudnianie specjalistów praktyków,*
- *może gdyby nauczyciele przedmiotów zawodowych byli opłacani inaczej - mają więcej godzin w etacie niż nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących, to więcej młodych specjalistów zatrudniałoby się w szkole,*
- *ogólne nastawienie uczniów np. motywowanie uczniów do nauki, pracy, bardzo często nie mają ambicji i chęci do jak najlepszych wyników; uczniowie wybierając zawód nie rozumieją czego dotyczy, co skutkuje brakiem zainteresowania i niską motywacją do pracy,*
- *kształcenie zgodnie z potrzebami rynku pracy (dostosowanie szkół, modne zawody, a potrzeby rynku),*
- *w związku z rozwojem techniki i technologii informatycznej oraz maszyn i urządzeń technicznych, doposażenie bazy szkoły w odpowiedni sprzęt techniczny. Nauczanie w rzeczywistych warunkach pracy,*
- *trudność pozyskania pracodawców, którzy włączają się w życie szkoły (współpraca w zakresie doposażenia szkoły, wspólnej organizacji staży dla nauczycieli),*
- *ciągłe zmiany w przepisach prawa oświatowego oraz zmiany podstawy programowej dla poszczególnych zawodów utrudniają pracę nauczycieli,*
- *uczniowie mają trudności z łączeniem wiedzy teoretycznej z praktyczną, brak jest spójności kształcenia zawodowego w szkole z oczekiwaniami pracodawcy, egzaminy zewnętrzne nie odzwierciedlają rzeczywistego wyniku pracy, uczniowie mają trudności w odnalezieniu się na rynku pracy,*
- *niezbędne są szkolenia nauczycieli w zakresie nowoczesnych technologii stosowanych na rynku pracy,*
- *zmiana sposobu myślenia, że do szkoły zawodowej idą tylko słabi uczniowie - wręcz przeciwnie w szkołach zawodowych jest więcej nauki niż w innych szkołach średnich,*

- *największe wyzwania kształcenia zawodowego to nabycie przez uczniów umiejętności: posługiwania się narzędziami charakterystycznymi dla danego zawodu, stawiania właściwej diagnozy, pracy samodzielnej oraz współpracy w zespole,*
- *doradztwo zawodowe w szkołach podstawowych - brak profesjonalnych doradców zawodowych sprzyja wyborom liceum,*
- *oczekiwania pracodawców - brak kompetencji społecznych u przyszłych pracowników,*
- *techniczne przystosowanie istniejących warunków w szkole, kadry pedagogicznej i specjalistów do pracy z uczniami wymagającymi wsparcia psychologiczno-pedagogicznego w szkołach technicznych i branżowych w różnych zawodach,*
- *brak chętnych specjalistów z rynku pracy do nauczania zawodu w szkole. W przypadku zatrudnienia specjalisty z rynku pracy brak wynagrodzenia dla opiekuna - nauczyciela, który sprawuje opiekę merytoryczną (analogicznie jak w przypadku opiekuna stażu przy awansie zawodowym),*
- *obarczanie szkół branżowych nadmiarem pracy związanej z: organizacją egzaminów zawodowych, sporządzaniem programów nauczania dla zawodów (każda reforma wymusza opracowanie nowych programów nauczania), odpowiedzialność szkoły za określanie czynników ryzyka dla zawodów na potrzeby medycyny pracy,*
- *trudności w doksztalcaniu nauczycieli przedmiotów zawodowych. Największą bolączką jest brak na rynku pracy nauczycieli praktycznych przedmiotów zawodowych z przygotowaniem metodycznym, pedagogicznym,*
- *ogromną trudnością jest również organizacja i sposób przeprowadzania egzaminów zawodowych; powinny powstać specjalistyczne ośrodki egzaminacyjne,*
- *problem z wprowadzeniem na rynek pracy absolwentów kształcenia specjalnego,*
- *konieczność stworzenia sieci pracodawców umożliwiających odbywania praktyk zawodowych – rozwiązania systemowe.*

**na potrzeby analizy i omówienia podczas posiedzenia
Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego opracował**

Grzegorz Kryger

zastępca dyrektora Wydziału Rozwoju Społecznego ds. edukacji

Urzędu Miejskiego w Gdańsku